

ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ВІД ДВОХ ДО СЕМИ РОКІВ

ПЕРША МОЛОДША ГРУПА «КРИХІТКИ» (ТРЕТІЙ РІК ЖИТТЯ)

ОСОБИСТІСТЬ ДИТИНИ

Вікові особливості психічного розвитку дітей

Провідна потреба — у спілкуванні з дорослими та однолітками, у любові та повазі. Провідна діяльність — предметно-маніпулятивна. Провідна функція — сприймання.

Особливості віку

На третьому році життя у дитини розширюються потреби, змінюються види і форми діяльності, розвивається вольова сфера, елементи свідомості та самосвідомості, відбуваються зміни у спілкуванні з дорослими та дітьми (формується потреба спілкування з однолітками). Якщо на другому році життя одноліток сприймався як об'єкт навколишньої дійсності, то тепер дитина ставиться до нього як до рівного собі суб'єкта. У цьому віці спостерігаються протиріччя між прагненням малюка до самостійності, бажанням брати участь у діяльності дорослих та реальними можливостями. Це протиріччя знаходить вирішення у сюжетній грі, що з'являється на цьому етапі життя дитини.

Загострюється інтерес малят до мови оточуючих людей, особливо коли вона спрямована на них самих. Швидко збільшується словник. Основну частину активного словника складають іменники (до 60 %), дієслова (близько 27 %) та прикметники (10–12 %). Діти вживають багатослівні речення, а в другому півріччі вже користуються складними підрядними реченнями, майбутнім часом дієслів, прикметниками, сполучниками, прийменниками. Виникає розуміння мовлення-розповіді. Більш легко розуміє дитина ті розповіді, які пов'язані з предметами і явищами, що її оточують.

Інтенсивно розвиваються зорова, тактильна і кінестетична чутливість дитини, координуються рухи рук та очей. Завдяки цьому вона може всебічно обстежувати предмети, ознайомлюватися із їх властивостями (колір, форма, величина). Також у малят швидко розвивається фонематичний і музичний слух (розрізнення різних шумів, голосів людей, звуків і тонів музики), більш цілісного характеру набуває сприймання. Поступова координація рухів очей та рук при обстеженні предметів дає змогу здійснювати зорові орієнтувальні дії, що стають, власне, актами сприймання. До кінця третього року життя дитина вже орієнтується у найближчому просторі (кімнати, ігрового майданчика), розрізняє напрямки «догори», «вниз», «вперед», «назад», помічає зміни у розміщенні предметів. Однак обсяг та стійкість уваги дітей ще невеликі. Малята легко відволікаються на кожний новий яскравий предмет.

Відбуваються прогресивні зрушення у розвитку пам'яті, яка фіксує набутий дитиною сенсорний, руховий, емоційний досвід. Образи об'єктів стають дедалі більш диференційованими. До кінця третього року малята впізнають не лише близьких, а й інших людей, різні предмети, знайомі пісні, казки, вірші. Їхня образна пам'ять розвинена краще за словесно-логічну, тому діти ліпше запам'ятовують емоційний матеріал, що супроводжується наочними та звуковими ілюстраціями. Процеси пам'яті мають мимовільний характер.

З'являються елементи абстрактного та словесно-логічного мислення. Виникають перші судження про оточуючих. Власна мова дитини починає регулюватись її поведінкою і набуває функції планування своїх досягнень, своєї мети. Розвивається допитливість (Що це? Чому?), формуються перші узагальнення — все це створює передумови для розуміння символів. Дитина вже вміє замінювати в грі одні предмети на інші, бачити у лініях на папері та конструкціях з будівельного матеріалу зображення реальних предметів.

Малюк оволодіває наочно-дійовим мисленням у процесі практичного і мовного спілкування з дорослими. Пізнання навколишнього світу відбувається у процесі предметної діяльності. Дітям потрібно створити розвивальне предметне середовище, яке дасть змогу активно досліджувати не лише зовнішні властивості предметів, але й їх внутрішнє улаштування. Розв'язуючи нові для себе завдання (порівняння предметів за кількісними ознаками, абстрагування кількості від інших ознак предметів, визначення кольору, форми, величини), дитина поступово навчається узагальнювати предмети, класифікувати їх за більш істотними ознаками. 2–3-річна дитина використовує три основні типи дій: розібрати на частини, сконструювати (скласти з частин ціле), заповнити й спустошити порожнину в предметі. У цьому віці дитина може не розуміти різниці між живим і неживим та «розібрати на частини» живого метелика, комаху так само, як вона це робить з пластмасовою машинкою, пірамідкою, мотрійкою. Така поведінка не є проявом жорсткості. Різницю між живим і неживим дитина засвоює зі спостережень за ставленням дорослого до різних об'єктів.

Під впливом спілкування з дорослими розвиваються почуття, що проявляються у ставленні дітей до певних осіб (прихильність, співчуття, симпатія, антипатія). З'являються почуття, пов'язані з виконанням діяльності (задоволення від досягнутого результату, радість від схвалення, засмучення від невдачі), а також негативні емоції (ревності, образа, страх, заздрість). Дитина від двох до трьох років проявляє свої емоції негайно, яскраво й безпосередньо. Малюк ще не здатен довільно контролювати ці прояви й не може за власним бажанням «негайно припинити плакати», як від нього іноді вимагають дорослі. До кінця третього року емоційне життя дитини практично незалежне від емоцій оточуючих людей, але регуляція її почуттів під впливом дорослого ще зберігається.

Малюк досягає помітних успіхів у формуванні довільності не лише емоцій, але й дій. У процесі розвитку активного мовлення він спроможний визначити мету дій відповідним словом. На відміну від дій малят другого року життя, дії дітей третього року менш імпульсивні й більш контрольовані. Виконуючи доручення дорослих, вони привчаються робити те, «що треба», і стримують себе від того, чого «не можна робити».

До трьох років у дітей закладаються передумови переходу до продуктивних видів діяльності, зокрема: малювання, ліплення, конструювання. Починають формуватися навички різних видів музичної діяльності. Діти охоче слухають пісні про знайомі їм образи, емоційно сприймають їх. Підвищується музично-слухова чутливість малят (розрізнення звуків за тембром, висотою), з'являються мелодійні інтонації співу, елементарна ритмічність у рухах під музику.

На цьому етапі життя діти починають свідомо оцінювати дії дорослих, вміють організувати за власною ініціативою спільну з ними ігрову та предметну діяльність. У

малят з'являється почуття спільності з до- рослими, яке виявляється у тому, що вони активніше використовують займенник «ми». Це суттєвий крок у психічному розвитку дітей.

Наприкінці третього року життя у малят виникає принципово нова форма дитячих комунікативних дій — емоційно забарвлені ігрові дії, за допомогою яких вони не тільки виявляють своє ставлення до одноліт- ка, але й демонструють йому свої вміння. Створюється необхідна осно- ва для формування більш складних форм спільної сюжетно-рольової гри, що буде розвиватися на четвертому році життя.

Вкрай важливим є те, що у дітей третього року життя з'являється свідоме виявлення себе (елементи самосвідомості), свого «Я». Саме в цей період відбувається народження особистості. Маля впізнає себе у дзеркалі, на світлинах, часто вживає займенники «я», «мій», «мені», усвідомлює себе певним чином незалежним від дорослих (його бажан- ня та інтереси можуть не збігатися з намірами оточуючих). Цей пере- лом свідомості виявляється у яскраво вираженому прагненні до само- стійності (Я сам), бажанні бути схожим на дорослих, наслідувати їх. Дитина вимагає шанобливого ставлення до себе, часто негативно реа- гує на надмірну опіку з боку дорослих.

Починається криза трьох років, сконцентрована навколо «Я» малю- ка. Її сутність полягає у психологічному відокремленні «Я» від оточую- чих дорослих, що супроводжується певними специфічними виявами — впертістю, негативізмом, протестом проти їхніх дій. Основні причини цього — невдоволеність взаєминами з дорослими, прагнення віднай- ти власну позицію. Спостерігається підвищена вразливість і чутливість дитини до оцінок власних досягнень з боку дорослого, з'являється гор- дість за ці досягнення. До кінця третього року сфера досягнень дити- ни поєднується із сферою ставлення до себе, що сприяє поступовому вивільненню самооцінки від оцінки дорослих. Основними сферами, в яких діти прагнуть самоствердитися, є предметна діяльність (особли- во продуктивна з конкретним наочним результатом) та спілкування з дорослими й однолітками.

Організація життєдіяльності дітей третього року життя

Обов'язком вихователя, що працює з дітьми третього року життя, є постійне піклування про організацію цікавих ігор, змістовних занять та активної діяльності дітей впродовж дня. Найкращі умови для розвитку сприймання, наочно-дійового і наочно-образного мислення малят забезпечує спеціально організоване сенсорне виховання. Воно включається в усі основні види діяльності та здійснюється на спеціаль- них заняттях.

Визначним принципом освітньої роботи з дітьми цього віку є узгодження індивідуальних і підгрупових форм роботи. Якщо певні предметні дії чи вид діяльності дитина під керівництвом педагога вчилась виконувати індивідуально, то згодом їх потрібно включати у підгрупові заняття; якщо ж певна гра чи заняття спочатку проводи- лись з підгрупою дітей, повторно їх слід провести з кожною дитиною індивідуально.

Тривалість індивідуальних занять — 5 хв, підгрупових — 10 хв, фіз- культурних занять — 15 хв. Заняття проводяться у формі гри щодня вранці та в другій половині дня у підгрупах (6–8 дітей). Підгрупи фор- муються залежно від віку дітей і стану їхнього фізичного та психічно- го розвитку. Заняття мають бути цікавими, приємними для маленьких вихованців, з практичними діями самих дітей, позитивною оцінкою їх-

ніх дій з боку вихователя, загальною доброзичливою атмосферою. Крім того, щодня на прогулянці повинні проводитися рухливі ігри, спостереження за довкіллям та природою, дидактичні ігри (індивідуально або у невеликих підгрупах).

Дітей цього віку вдень вкладають спати один раз. Враховуючи те, що діти третього року життя потребують допомоги дорослих у побутових діях (одягання, роздягання, приймання їжі, вмивання тощо), ці режимні процеси слід організувати також за підгрупами.

Ранковий прийом слід проводити на майданчику за сприятливої погоди у холодний період року, у теплий період року — щоденно.

Здоров'я та фізичний розвиток

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Спрямовувати роботу на забезпечення охорони та зміцнення здоров'я дітей.
- Сприяти оволодінню дітьми життєво необхідними рухами з метою природної адаптації до умов навколишнього середовища.
- Формувати вміння зберігати стійке положення тіла, орієнтацію у просторі.
- Розвивати активність і самостійність дітей у процесі виконання фізичних вправ та ігрових дій з предметами.
- Домагатися радісного, емоційно піднесеного настрою у дітей в процесі виконання рухових дій, запобігати психічній і фізичній перевтомі.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Збереження та зміцнення здоров'я дітей

Загартовування. У групових приміщеннях потрібно забезпечувати відповідний санітарним нормам температурний режим та чистоту повітря, систематичним провітрюванням утримувати температуру повітря в групі +21, +22 °С. Під час денного сну оптимальна температура в спальні має становити +16, +18 °С. Домагатися, щоб у дітей був чистий, з натуральної тканини полегшений одяг, який складається з двох шарів. Створювати умови для прийняття дітьми повітряних ванн під час переодягання до 2–3 хв, поступово збільшуючи тривалість до 8–10 хв.

У зимовий період забезпечувати перебування дітей на свіжому повітрі до 4 год при температурі повітря до –10, –12 °С. Влітку всю діяльність дітей намагатись організовувати на повітрі. Перебування дітей під прямим сонячним промінням на прогулянці влітку поступово збільшувати від 4–5 до 20 хв протягом дня.

Локальні та загальні загартовувальні процедури слід вводити поступово. Локальні: 1) ходіння босоніж по килиму; 2) сухе та вологе обтирання ніг; 3) ходіння по вологій доріжці; 4) тупцювання у ванночці з морською водою, на дні якої знаходиться галька діаметром до 1 см; 5) обливання ніг водою, температура якої поступово знижується від +30 до +18 °С (через кожні 1–2 дні на 1 °С); 6) обливання ніг водою контрастної температури (прохолодна вода +22, +20 °С, тепла +34, +36 °С, знову прохолодна).

Загальні: 1) сухе та вологе обтирання тіла махровою рукавичкою; 2) обливання тіла з поступовим зниженням температури води (початкова температура води +34, +35 °С, кінцева — +26, +20 °С); знижувати температуру води потрібно через кожні 4–5 днів на 1 °С; тривалість обливання збільшувати від 15 до 35 с; температура повітря має бути не нижче +23, +22 °С; 3) обливання тіла водою контрастної температури; 4) купання у басейні та відкритих водоймах у безвітряну погоду при температурі

повітря +25 °С і температурі води не нижче +23 °С. Тривалість купання збільшувати поступово від 3 до 6–8 хв.

Загартовування водою у холодну пору року слід проводити після денного сну, влітку — перед обідом після денної прогулянки. Загальні водні процедури починати не раніше ніж через 40 хв після їди. Під час загартовування здійснювати індивідуально-диференційований підхід до дітей, враховувати їхній емоційний та фізичний стан.

Фізкультурно-оздоровча робота. Щоденно проводити ранко-ву гімнастику тривалістю 4–5 хв. Привчати дітей виконувати 3–4 загальнорозвивальні вправи імітаційного характеру, повторюваність вправ — 4–5 разів, стрибків — 8–10 разів. Створювати сприятливі умови для активної спільної рухової діяльності дітей на заняттях з фізичної культури та для ігрових вправ і рухливих ігор під час прогулянок. Залучати дітей до самостійної рухової діяльності, регулювати їхню активність.

Виховання культурно-гігієнічних навичок. Привчати дітей без примусу самостійно та акуратно, не поспішаючи їсти, пережовувати їжу з закритим ротом, тримати ложку у правій руці, користуватися серветкою, дякувати, виходячи з-за столу, тихо підсувати стілець.

Вчити дітей закривати рукава під час умивання, мити руки та обличчя, не розбризкуючи воду, правильно користуватися милом, насухо витирати руки та обличчя індивідуальним рушником, користуватися носовичком. Привчати самостійно одягатися та роздягатися, у певній послідовності складати свої речі, знати порядок одягання та роздягання, дотримуватись охайності в одязі.

Фізична культура

Вправи з основних рухів Ходьба. Вчити ходити: зграйкою за вихователем, прямо, у заданому напрямку, в різних напрямках, по колу, тримаючись за руки, в колоні один за одним, між предметами (кубики, прапорці, кеглі), парами по колу, тримаючись за руки; приставним кроком вперед, в сторони, чергувати ходьбу з бігом. Виконувати імітаційні види ходьби (як курочка, ведмедик, конячка, курча, мишеня, лисичка).

Біг. Вчити бігати зграйкою за вихователем до 10 м, бігти до вихователя і від нього, до предметів (іграшка, дерево, прапорець, куб), в різних напрямках, не нашттовхуючись одне на одного, наздоганяти предмети, що котяться, у колоні невеликими групами і всією групою, по доріжці завширшки 35–25 см, з предметами (ляльки, стрічки, прапорці); в середньому темпі 15–20 с, у повільному — 30–50 с.

Стрибки. Вчити підстрибувати на місці на обох ногах, пересуваючись вперед, дістаючи предмети, що знаходяться на рівні піднятої руки дитини, згодом на 10 см вище. Перестрибувати через лінію, мотузку, палицю, що лежать на підлозі, через дві паралельні лінії, відстань між якими — 15–30 см. Стрибати у довжину з місця якомога далі, відштовхуючись двома ногами. Зістрибувати з висоти 10–15 см з предметів (куб, лава).

Кочення, кидання, ловіння. Вчити скочувати м'яч, кульку з гірки. Котити м'яч двома руками та однією до вихователя з положення сидячи та стоячи, котити м'яч одне одному з відстані 1–1,5 м. Прокочувати м'яч під дугою, по доріжці, по дошці, покладеній на підлогу, збивати предмети (кубики, кеглі). Кидати м'яч вперед двома руками знизу, від грудей, з-за голови, кидати м'яч вихователю та намагатися його впіймати, коли кидають тобі. Перекидати маленький м'яч однією рукою (правою і лівою) через мотузку на рівні грудей, голови, згодом вище голови дитини з відстані

1–1,5 м. Кидати предмети (м'ячі, торбинки з піском, каштани, шишки) правою та лівою рукою в горизонтальну ціль (кошик, ящик) з відстані 1–1,5 м, великий м'яч обома руками знизу в горизонтальну ціль на відстані 1–1,5 м, правою та лівою рукою на дальність, м'яч у вертикальну ціль, що знаходиться на рівні очей дитини з відстані 1–1,5 м.

Повзання, підлізання, лазіння. Вчити повзати на колінах з опорою на кисті рук в різних напрямках: до предмета, що знаходиться на відстані 4–5 м, по доріжці між двома паралельними лініями, виконуючи імітаційні рухи (як жучки, собачки, кішечки) зі звуковимовою. Підлізати під мотузку, дугу заввишки 30–40 см, пролізати в обруч та перелізати через лаву, колоду довільним способом. Лазити по похилій дошці, гімнастичній стінці заввишки 1,5 м та спускатися вниз зручним для дитини способом.

Рівновага. Вчити ходити по прямій доріжці завширшки 20–30 см і завдовжки 3–4 м, по дошці, покладеній на підлогу, ребристій дошці, мотузці, покладеній прямо, по колу, змієюю, та по похилій дошці завширшки 25 см, один кінець якої піднятий на 15–20 см. Переступати через перешкоди: кубики, шнур, палицю, розташовані на висоті 10–15 см. Підніматись на куб, лаву, стояти на них, зберігаючи рівновагу, сходити з підвищень.

Загальнорозвивальні вправи. Для виконання загальнорозвивальних вправ слід використовувати різні вихідні положення: стоячи (ступні ніг паралельні, трохи розставлені), сидячи та лежачи на підлозі. Надавати вправам імітаційного характеру. Використовувати вправи з предметами (стрічками, брязкальцями, хустинками, кубиками).

Вправи для рук і плечового пояса. Піднімати руки вперед, вгору, в сторони, опускати вниз, згинати і розгинати руки перед грудьми, розводити їх в сторони, відводити назад за спину. Плескати в долоні перед собою, над головою. Розмахувати руками вперед-назад (з положення руки вниз), виконувати махи руками над головою і перед собою. Стискати і розпрямляти пальці рук.

Вправи для ніг. Ходити на місці. Робити кроки вперед, в сторони, назад. Присідати, тримаючись за опору. Згинати і розгинати одну ногу в коліні, стоячи на другій. Підніматися на носки, виставляти ногу вперед на п'ятку, ворушити пальцями, згинати і розгинати стопи, ритмічно присідати і випрямляти ноги.

Вправи для тулуба. Виконувати повороти вправо, вліво. Нахилити тулуб вперед, в сторони, випрямляти його. Сидячи на підлозі, згинати і розгинати ноги. Лежачи на спині, піднімати і опускати ноги та рухати одночасно руками і ногами. Із положення стоячи на колінах, сісти на п'ятки і підніматись. У положенні лежачи перевертатись зі спини на бік, на живіт.

Вправи з шикуння та перешиковування. Шикуватись у коло підгрупами і всією групою за допомогою вихователя, ставати одне за одним в колону, шикуватись у пари.

Рухливі ігри та ігрові вправи

Ігри з ходьбою, бігом, на утримання рівноваги: «До ляльок у гості», «До жени мене», «До жени м'яч», «Пройди по стежці», «Пройди по місточку», «Через струмок», «Піднімай ноги вище», «Поїзд»,

«Хто тихіше», «Повітряна кулька», «Парами на прогулянку», «Горобчики й автомобілі», «Літаки», «Сонечко і дощик», «Жили у бабусі».

Ігри з повзанням і лазінням: «Доповзи до брязкальця», «Проповзи у ворітця», «До ведмедика в гості», «Не зачепи», «Перелізь через ко- лоду», «Будь обережний», «Збери іграшки», «Не заступи за лінію», «Мавпочки», «Кошенята», «Собачки», «Курочка-чубарочка».

Ігри з киданням та ловінням м'яча: «Прокоти м'яч», «Скоти з гірки», «Передай м'яч», «Кинь і дожени м'яч», «Влуч у ворітця», «Збий кеглю», «Цілься точніше», «Спіймай м'яч», «Перекинь через мотузку», «Цілься в коло».

Ігри із стрибками: «Пружинки», «Дістань долоню», «Задзвони у дзві- ночок», «Піймай комара (метелика)», «Мій дзвінкий веселий м'яч», «Зайчик біленький сидить», «Пташки літають», «Зістрибни у воду».

Ігри на орієнтування у просторі: «Де подзвонили?», «Знайди пред- мет (іграшку)», «Дзвіночок».

МОВЛЕННЯ ДИТИНИ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Розвивати розуміння мовлення дорослих без опори на на- очність.
- Сприяти розвитку активного мовлення: виховувати зву- кову культуру мовлення, збагачувати та активізувати словник дітей новою лекси- кою, вчити правильному вико- ристанню основних граматичних форм, формувати еле- ментарні навички мовленнєвого спілкування з дорослими та однолітками, стимулювати до розповідного мовлення.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Розвиток розуміння мовлення. Вчити дітей слухати і розу- міти мову дорослого, звернену до всіх: нескладні вірші, утішки, пісень- ки, казки, розповіді без показу наочності, — виконувати прості словес- ні доручення дорослого. Вчити розуміти розповіді про події, знайомі з минулого досвіду, без показу наочності, а також про події, яких не було в безпосередньому досвіді дітей.

Розвиток активного мовлення. Вчити чітко вимовляти деякі голо- сні (а, о, у, е, и, і) та приголосні (п, б, т, д, г, к, м, н) звуки рідної мови; розрізняти та вимовляти звуки: з, с, в, ф, ж, ш, г, ґ. Вправляти у роз- дільній вимові йотованих з попередніми приголосними (м'[йа]ч, п'[йу] та ін.), а також у звуконаслідуванні та доборі римованих рядків. Вчити говорити з різною силою голосу (тихо, голосніше, голосно), використо- вувати звуконаслідувальні слова.

Збагачувати активний словник дітей різними частинами мови: іменниками, дієсловами, прикметниками, прислівниками, лексичне значення яких пов'язане із самообслуговуванням, ігровими діями ді- тей; вчити вживати образні вирази, епітети, порівняння. Вчити називати по імені вихователя, помічника вихователя, дітей групи, вжива- ти слова — назви тварин, рослин, іграшок, предметів побуту, явищ природи, називати якості предметів, знайомі кольори, форми, розмі- ри, дії дорослих і дітей, емоційні стани людини тощо. Вчити виділяти і називати частини цілого (людей, тварин, рослин, предметів тощо), впізнавати і називати предмети і дії, зображені на малюнках (пред- метних та з простим сюжетом); розуміти узагальнюючі слова (іграш- ки, посуд, меблі, одяг, взуття, їжа, тварини, рослини), мовні порів- няння, слова ввічливості, образні вирази (зайчик-побігайчик). Вчити відгадувати прості описові загадки про іграшки, предмети, істот з допомогою дорослого.

Формування граматично правильного мовлення. Вчити узгоджувати частини мови в роді, числі, відмінку, іменники з прикметниками, дієсловами, правильно вживати час дієслів, рід, число, відмінок іменників. Учити вживати кличну форму іменників (мамо, бабусю, тату, дідусю тощо), узгоджувати іменники зі словами багато, мало, правильно вживати слова із змінами наголосу (кіт — kota тощо), іменники з чергуванням голосних або приголосних в основі (рука — руці, нога — нозі тощо), утворювати слова з різними суфіксами: -очк, -ечк, -ичк, -ок, -ик, -очок, -ечок, -ищ, -ущ (зайчик, мамочка, ложечка тощо). Учити будувати речення різні за інтонацією (розповідні, питальні, окличні) та за складністю (прості, складні), прості речення з прийменниками в, на, за, під, над та ін.

Навчання слуханню та розповіданню. Вчити слухати та розуміти запитання дорослого, відповідати на них. Спонукаати до постановки запитань дорослим та одноліткам; вчити робити елементарні самостійні висновки та узагальнення на основі розуміння мовлення дорослих та однолітків, користуватися мовленням у спілкуванні з дорослими та дітьми.

Вчити слухати пояснення, невеличку сюжетну розповідь вихователя, слідкувати за ходом розповіді, на прохання брати участь у ній (вставляти добре знайомі слова, закінчувати просте речення), розуміти і відповідати на запитання за її змістом, розмовляти фразами з 3–5 слів. Розвивати вміння за допомогою вихователя читати напам'ять утішки, невеликі вірші, переказувати добре знайомі казки. Формувати у дітей вміння узгоджувати слова з рухами під час виконання мовленнєво-рухливих вправ (утішки, забавлянки, вправи для пальчиків, українські народні рухливі ігри тощо).

ДИТИНА В СОЦІУМІ ПРЕДМЕТНИЙ СВІТ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Збагачувати чуттєвий досвід дітей, розширюючи знання про речі навколо.
- Вчити називати предмети побуту, якими користується дитина.
- Вчити впізнавати власні речі та речі членів родини.
- Викликати бажання пізнавати предмет, маніпулювати ним, використовувати у власній діяльності.
- Вчити розрізняти предмети за назвами.
- Ознайомлювати з властивостями речей.
- Розвивати вміння об'єднувати речі за певними ознаками, знаходити схоже.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Розширювати знання дітей про дім, предмети побуту, меблі, речі, які знаходяться у квартирі (будинку). Ознайомити з житлом, яке люди будують для тварин. Вчити моделювати будинки і меблі в ході ігрової діяльності.

Ознайомити дітей з приміщеннями групи дошкільного закладу (кімната для ігор, спальня, вбиральня, роздягальня тощо).

Роз'яснити їх функціональне призначення, правила поведінки в кожній з кімнат.

Дати елементарні знання про електроприлади, що оточують дитину, їх назви, призначення (телефон, телевізор, холодильник, праска тощо). Дати знання про потенційну небезпеку, що може виникнути під час користування приладами, які

живляться електрострумом. Ознайомити з правилами безпечного поводження з технікою.

Ознайомити з назвами видів транспорту, частинами машин (ко- леса, кабіна, кузов, двері), способами пересування (котиться, летить, плаває). Сформува- ти уявлення про призначення транспорту: вантаж- ний перевозить важкі речі, пасажирський (легковий автомобіль, ав- тобус, тролейбус) перевозить людей. Пояснити небезпеку забав біля дороги.

СОЦІАЛЬНИЙ СВІТ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Сприяти розвитку інтересу до соціального світу, бажан- ню спостерігати, пізнавати його, брати участь у спільній діяльності.
- Формувати елементарні поняття про взаємини між людь- ми, виховувати культуру поведінки.
- Формувати доброзичливі стосунки в групі між дітьми.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Родина. Формувати уявлення про сім'ю. Вчити впізнава- ти та виокремлювати членів сім'ї як найближчих, найдорожчих людей. Формувати уявлення про членів родини (маму, тата, братиків, сестри- чок, бабусь, дідусів та ін.). Сприяти запам'ятовуванню імен всіх членів родини, власного прізвища. Вчити виявляти почуття любові до членів сім'ї: співпереживати та співчувати рідним, позитивно відгукуватись на пропозицію спільної діяльності з близькими. Виховувати шанобли- ве ставлення до старших. Прищеплювати правила ввічливості: вітати- ся, прощатися, дякувати.

Людина серед людей. Вчити орієнтуватися у віці людей: діти, дорослі, літні люди; статі: чоловіки (хлопчики), жінки (дівчатка). Дати уявлення про близьких та незнайомих людей; ознайомити ді- тей з правилами поведінки з чужими та рідними, близькими людьми. Звертати увагу дітей на інших людей, дітей, їхню поведінку. Формувати розуміння того, що люди навколо виконують певні тру- дові дії, мають професії.

Наш дитячий садок. Формувати уявлення про дитячий садок — будинок, в якому діти перебувають без батьків, граються і вчаться разом з однолітками. Дати знання про те, що дорослі в садочку (ви- хователь, помічник вихователя) дбають про дітей, їм можна довіря- ти та звертатися до них зі своїми потребами, їх потрібно слухатися та разом з іншими дітьми виконувати запропоновані дії. Вчити звер- татися до вихователів, помічника вихователя на ім'я і по батькові, запам'ятовувати імена дітей групи.

Формувати доброзичливе ставлення до інших дітей, стимулювати елементарні моральні прояви у поведінці під час діяльності та спілку- вання з іншими (не брати чужого, ввічливо просити потрібну річ, дя- кувати, поступатися, ділитися). Виховувати негативне ставлення до неправильних форм поведінки, натомість відгукуватись на прохання про допомогу, виявляти співчуття, радіти успіхам інших. Вчити еле- ментарних правил поведінки у громадських місцях (не заважати ін- шим, не галасувати, не кричати, розмовляти спокійно, поводитися стримано).

Привчальність працювати. Підтримувати природне прагнення допомагати дорослим. Вчити виконувати епізодичні доручення (подати, принести, потримати). Формувати початкові культурно-гігієнічні на- вички (користування туалетом,

вмивання, миття рук, користування рушником, гребінцем, серветкою) та навички із самообслуговування (одягання, роздягання), вчити використовувати набуті навички з допо-могою дорослого та самостійно.

ГРА ДИТИНИ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Створювати умови для розвитку предметних та символічних ігрових дій у дітей третього року життя, формувати вміння використовувати в іграх набутий життєвий досвід та будувати нескладний ігровий сюжет. Вчити дотримуватись правил гри, доводити розпочату справу до кінця.

- Розвивати уміння самостійно займати себе грою, добирати іграшки для гри; вчити використовувати у грі іграшку (ляльку, зайчика, котика) як партнера, перетворюючи її на персонаж. Формувати дбайливе ставлення до іграшок, вміння скласти їх на місяць.

- Спонукати до спільних ігор з вихователем та іншими дітьми.

- Викликати за допомогою гри позитивні емоції, бажання імпровізувати та фантазувати.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Творчі ігри

Сюжетні ігри. Вчити будувати ігровий сюжет відповідно до набутого досвіду, добирати атрибути до обраної ролі, відображати найпростіші образні дії обраного персонажа (пострибати як горобчик, пройти як лисичка тощо). Вчити відтворювати ігрові дії в нескладних сюжетах за допомогою образних іграшок (прання білизни, керування автобусом, годування ляльки тощо). Спонукати дітей до спільної гри, формувати вміння гратися разом.

Орієнтовна тематика завдань: «Сім'я», «Дитячий садок», «Водії», «У лікаря».

Конструктивно-будівельні ігри. Залучати дітей до конструктивно-будівельних ігор та спонукати до спорудження нескладних будівель з будівельного матеріалу (кубики, цеглинки, бруски); використовувати споруди в інших видах ігор. Ознайомлювати дітей з елементарними будівельними прийомами (рівно класти кубики, щільно прикладати кубики один до одного тощо). Вчити будувати споруди за зразком вихователя та за власним задумом.

Орієнтовна тематика завдань: меблі для лялькової кімнати (стіл, стілець, диван, ліжка, шафа), доріжка для автомобіля, парканчик для коника тощо.

Ігри-драматизації, інсценівки, театралізації (див. розділ «Дитина у світі культури», підрозділ «Театральна мозаїка»).

Ігри за правилами

Дидактичні ігри. Розвивати в іграх сенсорні здібності дітей шляхом накопичення чуттєвого досвіду; закріплювати навички дій з предметами відповідно до їх особливостей (кольору, форми, величини тощо). Розвивати вміння групувати та порівнювати предмети за певними ознаками, скласти з частин ціле. За допомогою ігор закріплювати та розширювати знання про природне та суспільне довкілля. Вчити дотримуватись правил гри, виконувати поставлене завдання, доводити розпочату справу до кінця.

Орієнтовна тематика завдань: — сенсорний розвиток: «Чарівна торбинка», «Знайди пару», «Половинки», «Добери за кольором», «Втулки», «Впізнай на дотик», «Велике — маленьке», «Пірамідки», «Кольорові кульки», «Машини і га-ражі» тощо;

— ознайомлення із суспільним довкіллям: «Ведмедик заховався», «Чарівні слова», «Ідемо на гостини», «Що для чого?», «Половинки», «Зустрічаємо гостей», «Одягни ляльку», «Допоможи мамі» тощо;

— ознайомлення з природним довкіллям: «Де чия мама?», «Хто де живе?», «Хто що їсть?», «Овочі і фрукти», «Бабусине подвір'я», «Знайди такий листочок» тощо;

— розвиток мовлення: «Хто як кричить?», «Відгадай, що звучить», «Знайди і назви», «Тихо — голосно», «Повтори» тощо.

Рухливі ігри (див. підрозділ «Здоров'я та фізичний розвиток» розділу «Особистість дитини»).

Народні ігри. Залучати дітей до участі в українських народних іграх, спонукати до повторення за вихователем коротеньких ігрових віршиків та примовлянок, закличок.

Орієнтовна тематика завдань: «Дзвіночок», «Диби-диби», «Зайці на галявинці», «Їду-їду», «Лисички та зайці», «Котику сіренький», «Сорока-ворона» тощо.

ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

• Розвивати цілісне сприйняття природи у гармонійному поєднанні пізнавальних, етичних, естетичних, практичних мотивів взаємодії з нею.

• Дати знання про доступні розумінню дітей явища та об'єкти природи, представників рослинного і тваринного світу: назву, найбільш характерні особливості, правила взаємодії.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Природа планети Земля

Об'єкти і явища природи. Дати дітям знання про те, що: — ґрунт буває різним за кольором, на дотик; у ньому ростуть рослини; він бруднить руки, одяг. Після роботи на землі треба мити руки;

— пісок — сухий, розсипається, висипається з рук і його насипають у пляшечки, пакетики, формочки; политий водою стає вологим, добре формується, важко висипається з пляшечок, не висипається з лійки. На сухому піску не залишаються сліди ніг, рук, малювання паличкою; на вологому їх добре видно;

— глина — волога, м'яка, ліпиться, сплющується; суха глина тверда, розбивається на шматочки;

— вода буває теплою, холодною, чистою, брудною; хлюпає, крапає, ллється, тече; вода необхідна всім живим істотам, використовувати її треба ощадливо;

— дощ у теплу пору року краплями падає з неба, зволожує землю, напуває рослини. Після дощу на землі утворюються калюжі;

— сніг (лід) — холодний; сніг падає з хмар, він білий, добре формується; лід — прозорий, слизький;

— вітер буває теплий, холодний, колише дерева, рухає прапорці, вітрячки, стрічки, листя, папірці тощо;

— сонце яскраво світить, сліпить, дивитися на нього можна лише через кольорове, темне скло; гріє, на сонячному місці тепло, спекотно.

Дати знання про елементарні залежності між станом погоди і поведінкою тварин, людей: сонячна тепла погода — птахи весело співають, діти багато граються на свіжому повітрі, літають метелики, комарі, мухи; холодна суха погода — птахів не чути, комахи ховаються; у дощову погоду люди одягають гумові чобітки, плащі, беруть парасольки; лежить сніг — птахи шукають їжу, чекають допомоги від людей, кішки та собаки ховаються у теплі помешкання, метелики, жуки, комарі, мухи засинають у схованках, діти катаються на санчатах, граються зі снігом.

Рослини. Привчати сприймати рослини як живих істот. Дати знання про те, що рослинам для розвитку потрібна вода, ґрунт, сонячне світло, догляд людини.

Вчити помічати і називати рослини найближчого оточення: дерева, квіти, трави; їх яскраві стани в різні сезони: ніжну зелень навесні, різнобарв'я квітів влітку, жовте, червоне, помаранчеве листя дерев восени, прозорі крони дерев без листя взимку. Розказати, що ялина, сосна та інші хвойні дерева завжди зелені.

Навчити розрізняти і називати окремі дерева (ялина, береза); квіти (мак, айстра), овочі та фрукти за кольором (червоні, жовті, зелені), розміром (великі, маленькі), поверхнею (тверді, м'які, гладенькі), смаком (солодкі, кислі, гіркі).

Тварини. Вчити розрізняти і називати свійських та диких тварин (кішка, собака, коза, кінь, корова; півень, курка, качка, гуска; ластівка, голуб, горобець, ворона, сокола; вовк, ведмідь, заєць, їжак, лисиця, жабка, мишка).

Формувати елементарні уявлення про характерні зовнішні ознаки тварин, їхні рухи, поведінку в довіллі та під час спілкування з дітьми (в довіллі спокійні, їдять, пересуваються, виховують дитинчат; під час спілкування з людьми домашні тварини ластяться, граються, просять їжу, а дикі — лякаються, замовкають, припиняють їсти, захищаються тощо; не можна втручатись в їхнє життя).

Вчити правильно називати основні частини тіла тварин (голова, тулуб, лапи, хвіст), яскраві ознаки зовнішнього вигляду (роги, гребінець, крила, борода, дзьоб, вуса), рухи (ходить, стрибає, літає, клює, хлеще, пливе), дитинчат свійських тварин, які живуть біля людей (кошеня, козеня, лоша, цуценя, теля та ін.), та відрізняти від дорослої тварини за зовнішнім виглядом, поведінкою.

Дати знання про те, що тварин слід доглядати, приязно до них ставитися. Формувати елементарні уміння догляду за тваринами: піднести, потримати корм (їжу), погодувати рибку, насипати корм у годівницю, принести воду тощо.

ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Збагачувати досвід дітей різноманітними сенсорними враженнями.
- Розвивати відчуття та сприймання (зорові, слухові, тактильні та ін.).
- Залучати до сенсорних дидактичних ігор, різноманітних дій з предметами та іграшками.

• Вчити групувати предмети за певними сенсорними ознаками: кольором, величиною, формою; створювати ситуації, які спонукають дитину до виділення цих ознак предметів.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Орієнтування у кольорах. Учити дітей розрізняти кольори: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, синій, фіолетовий, білий, чорний; називати 4–5 кольорів.

Учити групувати предмети: спочатку ті, що суттєво відрізняються за кольором (червоний — зелений, білий — синій), поступово переходячи до порівняння більш близьких кольорів (червоний — оранжевий, синій — фіолетовий).

Формувати найпростіші прийоми встановлення подібності й відмінності кольору, спочатку в однорідних предметах, згодом — у різнорідних. Вчити розуміти слова: колір, подібні/відмінні за кольором. Фіксувати увагу дітей на тому, що колір є ознакою різних предметів і може використовуватися для їх позначення.

Закріплювати знання дітей про сенсорні якості предметів в умовах елементарної продуктивної діяльності з використанням мозаїки (червона мозаїка — ягідки, грибок; жовта — курчатко, сонечко, квітка; зелена — ялинка, дерево; біла — курочка, гусочка, будиночок; синя — прапорець).

Орієнтовна тематика ігрових завдань з мозаїкою: «Курочка з курчатами», «Будиночки з прапорцями», «Кульбаби і метелики», «Гуси з гусенятами», «Грибочки з ялинками», «Квіти і ягідки».

Орієнтування у формі та величині предметів. Вправляти дітей у розрізненні предметів різних форм: круг, куля, квадрат, кубик, цеглинка. Учити групувати предмети за істотними відмінностями (круг — квадрат, куля — кубик).

Формувати сталий образ величини предметів незалежно від їх положення у просторі. Учити групувати предмети за двома заданими сенсорними ознаками — величиною і формою, використовуючи втулки для маленьких і великих кружечків та квадратів. Заохочувати до використання у мовленнєвому спілкуванні слів такої і не такої. Вчити розуміти слова: подібні, однакові, відмінні (за величиною чи формою); великий, маленький (за розміром).

Вчити раціональним прийомом зорового обстеження форми предметів; співвідносити рухи ока та руки по контуру форми; накладати фігуру на контур іншої подібної фігури, яка є на зразку; порівнювати предмети за величиною, формою, кількістю.

Орієнтування у звуках. Вчити дітей прислуховуватись і розрізняти різні за походженням звуки як у природі, так і в побуті. Зробити їх привабливими і значущими для малюків. Формувати уявлення про те, що звуки можуть розповісти про щось важливе, як-от: спів пташок, шелест листя, скрипіння снігу під ногами, шум дощу, гра на дитячих музичних інструментах тощо.

Орієнтування у просторі. Учити розрізняти розміщення предметів відносно свого тіла: вгорі — там, де голова, внизу — там, де ноги; розуміти просторові відношення (на, під, у); напрямку руху (до мене, від мене). Ознайомлення з множиною. Вчити розрізняти кількість предметів: багато, мало, один (два, три).

КОНСТРУЮВАННЯ

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Формувати у дітей інтерес до конструювання з будівельного матеріалу, ознайомлювати з його найпростішими конструктивними властивостями.
- Формувати уявлення про колір, форму, величину, початкові просторові уявлення (довжина, висота, взаєморозташування предметів та їх частин).
- Залучати дітей до створення найпростіших конструкцій з кубиків і цеглинок, вчити правильно називати їх, використовувати конструкції в ігровій діяльності, добираючи іграшки відповідного розміру.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Вчити відтворювати прості будівлі спочатку за прикладом вихователя, а потім самостійно, використовуючи деталі різної форми, розміру і кольору. Вчити користуватися будівельним матеріалом: не стукати, не кидати його на підлогу, складати після гри та занять на місце; розташовувати цеглинки по горизонталі, щільно прикладати їх одну до одної; розрізняти просторові ознаки, довжину, ширину: коротка — довга, вузька — широка (доріжки).

Вправляти в умінні ставити цеглинки на вузьку коротку та вузьку довгу грані, щільно приставляти цеглинки одну до одної або розташовувати на певній відстані (меблі, парканчик, транспорт). Закріплювати конструкторські уміння: накладати, викладати, прикладати; ставити, приставляти, замикати простір, об'єднуючи в будівлі різні форми будівельного матеріалу.

Орієнтовна тематика завдань: «Вежа», «Доріжка», «Ліжечко для ляльки», «Стіл», «Стілець», «Будинок», «Потяг», «Парканчики».

ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ

Образотворча майстерня

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Підтримувати у дітей інтерес до образотворчої діяльності.
- Розвивати емоційну чутливість, уміння милуватися, захоплюватися красою барв, форм та їх поєднанням.
- Навчати дітей у різних видах образотворчої діяльності (малювання, ліплення) відображати явища та предмети довкілля.
- Формувати уявлення про властивості образотворчих засобів.
- Знайомити дітей з основними кольорами спектра (червоним, синім, жовтим) та можливостями утворення з них інших.
- Заохочувати до використання у грі як предметів-замінників виробів, виготовлених власними руками.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Малювання. Учити правильно користуватися образотворчими засобами: кольоровою крейдою, пензликами, м'якими олівцями. Пропонувати техніки малювання: долоньками, пальчиками; водою; штампами, крейдою, гуашевими фарбами, олівцями. Навчати дітей елементарних способів створення зображення на папері, використовуючи лінії, плями, крапки, мазки та їх поєднання. Розвивати формоутворювальні рухи руки, дрібну мускулатуру пальців рук.

Орієнтовна тематика завдань: «Подорож до країни фарб», «Сонечко», «Парасолька», «Повітряні кульки», «Фруктовий натюрморт», «Зимовий ліс», «Новорічна ялинка», «Хурделиця», «Букет для мами», «Сонячні зайчики», «Яблуні цвітуть», «Дощ», «Макове поле».

Ліплення. Учити прийомам розкочування, розплющування, вдавлення, прищипування, витягування, з'єднання частин. Залучати до створення колективних робіт.

Орієнтовна тематика завдань: «Кольорові намистинки», «Грибок», «Гудзики», «Цукерка», «Сніжки», «Гірлянда на ялинку», «Колобок», «Яйце-райце», «Блюдечко», «Коржик», «Огірочки», «Бублики».

Музичний калейдоскоп

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

• Збагачувати досвід дітей музичними враженнями, сприяти засвоєнню елементарних понять про музику.

• Вчити слухати музику від початку до кінця, розуміти зміст музичних творів та визначати їх характер (веселий, бадьорий, сумний, спокійний).

• Викликати бажання слухати музичні твори та спів пісень, стимулювати прагнення слухати їх у виконанні педагога.

• Розвивати уміння підспівувати окремі склади, слова та закінчення фрази пісні, вчити співати самостійно нескладні пісні, що будуються на простій мелодії в діапазоні $mi1$ — $sol1$ (ля1); формувати уміння чисто передавати звучання мелодії з пісенними фразами, що повторюються.

• Розвивати емоційність та образність сприйняття музики через рухи, формувати здатність сприймати та відтворювати рухи, які показує дорослий (плескати в долоні, тупати ногою, робити «пружинку», здійснювати повороти кистей рук); вчити передавати в рухах різні образи (весело стрибати як зайчики, плавно ходити як лисички, легко бігати як мишенята).

• Вчити дітей починати рухи з початком музики та закінчувати з її закінченням, розвивати уміння ритмічно рухатись під музику, крокувати, ходити та бігати (тихо на носках, високо та низько піднімати ноги), формувати навички змінювати рухи відповідно до характеру музики або змісту пісні, а також поєднувати рухи та спів (кружляння та підспівування на «ля-ля-ля»), одночасно виконувати рухи рук та ніг (плескання в долоні та тупання ногою).

• Формувати музично-естетичний смак.

• Розвивати музичні здібності.

• Створювати умови для інтегрування музичної діяльності з іншими видами художньої творчості (образотворчої, театралізованої тощо).

• Залучати дітей до активної участі у всіх видах музичної діяльності.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Орієнтовний музичний репертуар: інструментальні п'єси яскравого образного характеру та однокуплетні пісні:

— слухання музики: «Колискова», муз. М. Чембержі; «Колискова», муз. М. Любарського; «Колискова казочка», муз. М. Любарського; «Дзвони», муз. М. Любарського; «Годинник», муз. С. Шевченка; «Лисичка», муз. С. Степаненка; «Сердитий ведмідь», муз. В. Губи; «Слон», «Кури та півні» з циклу «Карнавал тварин», муз. К. Сен-Санса; «Ранок», муз. Г. Гриневича, сл. С. Прокоф'євої; «Кіт Васька», муз. Г. Лобачова, сл. Н. Френзель; «Плаче котик», муз. М. Парцхаладзе, сл. П. Синівського; «Лялька танцює», муз. І. Литкова; «Восени», муз. С. Майкапара; «Зима», муз. П. Чайковського; «Зимовий ранок», муз. П. Чайковського; «Весною», муз. С. Майкапара; «Пташки» (вступ), муз. Г. Фріда; «Гопак», «Коло», «Козачок», укр. нар. мелодії, обр. М. Різоля;

• наочний матеріал, що може бути використаний при слуханні музики: «Золота осінь» І. Шишкіна; «Лютнева лазур» І. Грабаря; «Емоційні акварелі» Д. Крузера; «Лисичка» С. Ягодича; «Кіт» Р. Урбинського; «Весняний ранок» О. Борисенка; «Зелений слон» М. Примаченко; — співи:

- співаночки: «Кипи, кипи, кашка», укр. нар. примовка; «Їли, їли кашку», укр. нар. пісня-скоромовка; «Гоп-гоп, гу-ту-ту», укр. нар. забавлянка; «Ту-ру-ру», укр. нар. забавлянка;

- пісні: «Сонечко зійшло», муз. і сл. К. Мамалиги; «Ранок», муз. Г. Гриневича, сл. С. Прокоф'євої; «Осінь», муз. і сл. Ю. Михайленко; «Осінь грає на дуду», муз. В. Костенка, сл. І. Кульської; «Осінь», муз. М. Ведмедері, сл. Т. Опальчук; «Плащ для їжачка», муз. М. Ведмедері, сл. В. Верховеня; «Ведмедик», муз. О. Тілічеєвої, сл. Н. Френкеля; «Ой, хто Миколая любить?», укр. нар. колядка; «Ялинка», муз. Т. Попатенко, сл. Н. Найдьонової; «Шиєм чоботи коту», муз. Т. Шутенко, сл. В. Болдиревої; «Ми навчилися ходити», муз. Л. Дичко, сл. Є. Макшанцевої; «Мам вітають малюки», муз. Т. Попатенко, сл. Т. Опальчук; «Іди, іди, дощику», укр. нар. пісня; «Дві веселі парасолі», муз. І. Островерхого, сл. М. Пономаренко; «Їде поїзд по мосту», муз. М. Ведмедері, сл. А. Крамінчука; «Сонечко», муз. Т. Попатенко, сл. Н. Найдьонової;

— музично-ритмічна діяльність:

- музичні вправи: «Крокуємо зі мною», укр. нар. пісня «Диби, диби»; «Побігайте, діти», муз. Я. Степового; «Веселий марш», муз. І. Кишки; «Рухатись і відпочивати», муз. Я. Степового; «Збираймося у коло», муз. М. Степаненка; «Пташки літають», муз. Г. Фріда; «Веселі рученята», муз. О. Тілічеєвої; «Вправа з хусточками», муз. Я. Степового; «Побігали — потупотіли», муз. Л. Бетховена; «Гоп, гоп», укр. нар. пісня, обр. Я. Степового;

- музичні ігри: «Гопа, гопа, чуки, чуки», муз. Ж. Колодуб, сл. на-родні; «Раз, два, три, чотири», муз. Ж. Колодуб, сл. народні; «Купання ляльки», муз. А. Філіпенка, сл. Є. Макшанцевої; «Гойдалка», муз. А. Філіпенка, сл. Є. Макшанцевої; «Мишенята», муз. М. Жилінського; «Дожени зайчика», муз. О. Тілічеєвої, сл. Ю. Островського; «Де ж це наші ручки?», муз. Т. Ломової, сл. І. Плакиди; «Діти і ведмедик», муз. Т. Шутенко, сл. І. Плакиди; «Прогулянка і дощик», муз. М. Раухвергера і М. Міклашевської; «Збираємо гриби», муз. Т. Шутенко;

- танці: «Ой без дуди, без дуди», укр. нар. пісня-танок; «Гуляємо й танцюємо», муз. М. Раухвергера; «Гопачок», укр. нар. мелодія, обр. М. Раухвергера; «Танок з листочками», муз. К. Стеценка, сл. Ю. Островського; «Зимовий танок», муз. М. Старокадомського, сл. О. Висотської; «Новорічна полька», муз. А. Александрова; «Таночок», муз. С. Шевченка; «Танок з ляльками», укр. нар. мелодія, обр. Т. Шутенко; «Веселий танок», укр. нар. мелодія «Гречаники»; «Туп-туп веселенько», укр. нар. мелодія, обр. М. Різоля.

Театральна мозаїка

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Ознайомити дітей з можливостями театралізації літературних творів шляхом розігрування їх змісту за ролями з використанням допоміжних засобів: костюмів (чи їх елементів), іграшок, декорацій, спеціального обладнання (ширма, завіса), допоміжних предметів.

- Формувати вміння сприймати театральні постановки у виконанні вихователя, батьків чи професійних акторів, емоційно відгукуватися на них (підтримувати позитивних персонажів та засуджувати негативних, проявляючи свою реакцію на спектакль жестами, вигуками, мімікою; дякувати акторам аплодисментами).

- Формувати у дітей елементарні уміння передавати змісто-ве та емоційне наповнення літературного твору за допо-могою дій та мовлення (вчити наслідувати голоси та рухи тварин, птахів тощо).

- Стимулювати зацікавлення та бажання дитини брати участь у драматизаціях.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Ознайомлювати дітей з різними видами театрів та заохочу-вати з допомогою дорослих чи самостійно інсценізувати тексти корот-ких літературних творів засобами настільного театру (театр іграшок із тканини, пластмаси тощо; театр іграшок із природного та покидько-вого матеріалу; театр на олівцях; театр ложок, коробок, кухлів, масок), театру картинок (театр картинок на картонній основі, фотокартинок та двосторонніх картинок), стендового театру (стенд-книжка, книж-ка-забава, театр на липучках, на магнітах, на прищіпках, на фартуху).

Формувати у дітей уміння узгоджувати слова з рухами під час про-мовляння мовленнево-рухливих вправ (потішки, забавлянки, вправи для пальчиків, українські народні рухливі ігри тощо).

Залучати дітей до пізнання мистецтва ляльководіння, заохочувати до самостійного керівництва елементарними рухами ляльок настільно-го театру (лялька танцює, іде, стрибає, крутиться навколо чогось тощо).

Орієнтовна тематика театральних інсценівок вихователем (із частковим залученням дітей): — настільний театр іграшок: «Котику сіренький» (фольклор), театр коробок; «Курочка Ряба», «Колобок», «Рукавичка» (укр. нар. каз-ки), «Бідний зайчик» (К. Перелісна), театр іграшок; «Коник грив-кою трясє» (А. Камінчук), театр ложок; «Подушка» (К. Перелісна), «Із колючками клубок» (Г. Чубач), театр іграшок із природного ма-теріалу; «Кицю-кицю» (Олександр Олесь), театр кухлів; «Корівка» (М. Познанська), «Злий пес» (А. Черниш), театр масок; «В авто-бусі» (К. Перелісна), «Наше ластів'ятко» (Ю. Будяк), «Колискова» (І. Блажкевич), «Котик» (А. Царук), «Курчатко» (К. Чуковський), «Пес Савка» (Б. Чепурко), «Півник» (І. Нехода), «Кізка» (А. Малишко), види іграшок на вибір вихователя;

— театр картинок: «Здрастуй, хлопчику маленький» (М. По знан-ська), «Дятел» (Т. Коломієць), театр фотокартинок; «Зайчика зля-кались» (П. Воронько), «Невеличка» (В. Бичко), «Прислухайтесь, хто як кричить» (Л. Колос), театр картинок на картонній осно-ві; «Дощик» (Т. Коломієць), стенд-книжка; «Як зігрітись сонечку» (А. Царук), на вибір вихователя; — стендовий театр: «Сорока-ворона» (фольклор), книжка-забава; «По гриби» (Н. Забіла), театр на липучках; «Зайчик» (М. Підгірянкa), «Сніжинки» (А. Царук), театр на прищіпках; «Здрастуй, сонечко!» (М. Познанська), «Будиночок, в якому ніхто не спить» (Я. Павлюк), театр на фартуху; «Сонячні клубочки» (П. Король), театр на магні-тах; «Два метелики летіли» (Г. Чубач), стенд-книжка.

Літературна скринька

ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ

- Учити уважно слухати і розуміти зміст забавлянок, вір-шиків, народних пісеньок («Сорока-ворона», «Пальчику, пальчику, де ти бував!», «Рано-вранці на дуду», «Дибки, дибки!», «Тосі, тосі, коні в горосі», «Гоп, гоп, горобейки», «Ой без дуди, без дуди», «Ладки, ладоньки, ладусі», «Печу, печу хлібчик», «Кую, кую чобіток», «Качка» тощо).

- Учити дітей розуміти зміст коротеньких народних казок («Дід та баба», «Ріпка», «Колобок»), використовуючи унаочнення (ілюстрації, фланелеграф, настільний, картонажний чи ляльковий театри).

- Викликати емоційний відгук щодо героїв художніх творів, бажання висловитися.

- Спонукаати дітей до повторення слів, фраз, речень, звуконаслідувальних виразів, виконання дій відповідно до тексту.

- Вчити дітей з допомогою вихователя, а згодом і самостійно відтворювати кілька народних пісеньок, віршиків, забавлянок.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

Читати дітям віршики-пісеньки, невеличкі вірші українських авторів з доступними для розуміння дітей сюжетами (Г. Бойко, П. Воронько, Н. Забіла, Т. Коломієць, Г. Демченко, М. Познанська, Катерина Перелісна, Олександр Олесь та ін.). Ознайомлювати дітей з різножанровими художніми текстами, доступними для їхнього віку (забавлянки, казки, оповідання, невеличкі як народні, так і авторські віршики, інші жанри дитячого фольклору)

Учити уважно слухати і розуміти зміст, стежити за розвитком дії в українських народних пісеньках («Два півники», «Ходить гарбуз по городу», «Печу, печу хлібчик», «Дощ іде, дощ іде», «Танцювала риба з раком» та ін.), коротеньких авторських віршиках («Я біжу, біжу по гаю», «Жабенятко», «Курочки» Н. Забіли, «Півник», «Ведмедик» І. Неходи, «Водичка» Г. Демченко, «У нашого хлоп'ятонька», «Киця» Олександра Олесья, «Сонячні зайчики» С. Жупанина, «Козуля» Г. Бойка та ін.), невеликих казочках (укр. нар. казки «Колобок», «Рукавичка», «Дід та баба»; «Козенята і вовк» К. Ушинського та ін.), оповіданнях («Гуси» К. Ушинського та ін.) з наочним супроводом та без нього (на слух). Учити дітей стежити за появою персонажів (укр. нар. казки «Колобок», «Рукавичка»).

Збагачувати словник лексику з художніх творів. Використовувати твори про зиму («Сніг іде» М. Познанської, «Сніг» Н. Мудрик-Мриц, «Наша ялинка» Н. Забіли, «Сніг», «Ковзани» К. Перелісної). Учити відчувати радість від приходу весни і пробудження природи (народні веснянки), промовляти їх за вихователем, супроводжуючи відповідними рухами.

Поступово вчити відтворювати зміст добре знайомих казок за допомогою запитань вихователя та унаочнення, розуміти дії героїв художніх творів, емоційно відгукуватися на їхню поведінку. Учити читати напам'ять короткі віршики, утішки, пісеньки.

Залучати дітей до відтворення (розповідання разом із дорослим, спираючись на наочність та запитання дорослого) 5–6 казок, яке бажано супроводжувати показом різних видів театру (настільного, іграшкового, лялькового тощо), предметів чи картинок. Виховувати інтерес, дбайливе ставлення до книжки, вчити обережно гортати сторінки.